

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm debita ex delicto præferenda sint debitis ex iusto contractu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

prælationis præ aliis hypothecis iure positio constituitis. nam contrahentes non possunt suo consensu efficere, vt is, qui iure ciuili vel municipali habet ius prælationis, debeat postponi, vt si emi à te domum vel nauim, & postea ad eius reparationem accipiam ab alio pecuniam mutuam; hic tibi præferetur in solutione; quia iure positio habet ius prælationis, etiam respectu præcedentium hypothecarum, vt infra dicitur. Ex quibus sequi videtur, venditorem esse numerandum inter creditores hypotheca carentes; ac proinde omnibus hypothecam habentibus postponendum. Hæc sententia est valde probabilis. Contraria magis videtur æquitati consona. vnde

11
Probabile est, venditorem in re vendita esse præferendum.

Dico Tertio, Probabile est, venditorem, si ab emptore fideiussorem vel pignus non accepit, & res adhuc apud emptorem extet, in ea re ceteris esse præferendum; ita vt vel pretium ei soluendum sit, vel res ipsa restituenda. Ita tenet Caietanus v. Restitutio cap. 8. Silu. Restitutio 6. qu. 5. Fumus eodem verbo nu. 36. Medina C. de restitutione q. 2. §. Tertium dictum. Nauarr. cap. 17. nu. 49. Idem tenet Archidiaconus, Baldus, & alij, teste Siluestro. Probatur Primò, quia valde durum est, & ab æquitate naturali alienum, vt res mea, quam à me emisisti, non soluto pretio, extans in sua specie, aliis assignetur, & ego re mea simul & pretio frauder. seposito enim omni iure positio, statim iudicio naturali quiuis censeret, æquius esse vt venditori res sua restituatur, si emptor soluendo non sit, quam vt detur alteri. Secundò, Si tibi locaui meam domum, inuecta & illata in eam manent obligata pignori pro pensionibus annuis, & damnis in domum datis, vt habetur L. 2. §. Ex quibus causis pig. vel hypoth. tacita contrahatur. ergo argumento à fortiori etiam res vendita manet obligata pro pretio. Tertio, Quia iure gentium non transfertur dominium rei vendita ante solutum pretium, nisi datum fuerit pignus vel fideiussor: vel nisi venditor secutus fuerit fidem emptoris, vt habetur §. Vendita, supra: idque quia non censetur venditor dominium alia ratione velle transferre, atqui quando venditor credit emptori, etiam si intendat transferre dominium, non tamen intendit se priuare omni iure & recursum ad rem suam, nisi re ipsa solutum fuerit pretium, vt patet ex vsu & communi hominum sensu: ergo saltem quamdiu extat apud emptorem, censetur quasi hypothecata pro pretio.

12
Resp. ad rationes.

Vnde ad primam rationem in contrarium Respondeo, Et si iure naturæ seu gentium non contrahatur vlla hypotheca perfecta qualis iure positio, nempe in quam retineatur ius apud quemcumque extet; bene tamen potest contrahi imperfecta & inchoata, in quam retineatur ius, quamdiu extat apud emptorem. talem videtur habere venditor in re empta, vt dictum est. Si tamen emptor alteri vendat, non manet amplius obligata, sicut nec pretium pro ea acceptum, vt rectè Nauarrus.

Ad secundam, Inde tantum sequitur, non esse hypothecam perfectam, quales sunt omnes hypothecæ speciales iure positio introductæ.

Ad tertiam, Inde solum probatur, aliquam hypothecam huic præferendam; nempe eam, quæ constituta est ratione mutui accepti ad rei instaurationem; secus de aliis. Idem ob eandem ra-

13

tiones videtur dicendum de omni alia re, titulo oneroso alienata, vt supra docet Nauarrus: vt de re mutuata, permutata, &c. quod intellige, si res illa in sua specie adhuc extet in bonis debitoris; maxime si aliis permixta nondum sit. Imò etiam si permixta sit, si certò constet illam ibi contineri. quia æquissimum est, vt ante omnes, illi qui eam tradidit, restituatur vel ipsa, vel pretium eius; nec alij creditores possunt id merito agrè ferre, cum debitor, eius redditione non fiat impotentior ad ipsas soluendum, quam fuisset si eam non accepisset.

DUBITATIO III.

Vtrum debita ex delicto, præferenda sint debitis ex iusto contractu.

Sunt tres sententia. Prima est, Debita ex delicto esse prius restituenda, quam ex contractu (nisi forte in contractu interuenierit hypotheca) & quò delictum fuit maius, eò quoque priorem deberi restitutionem. Ita Ioannes Medina quæst. 2. de restitut. dub. 5. Vnde post hypothecas Primò restituendum debitum ex rapina. Secundò, ex furto. Tertio, ex vsuris. Quarto, ex contractu oneroso; vt ex mutuo, emptione, &c. Quintò, ex contractu gratuito; vt ex legato, promissione non completa, &c. Probatur Primò, auctoritate D. Bonauenturæ. Secundò, Quia illa debita sunt prius soluenda, quæ cum maiori iniuria & peccato sunt contracta; eò quòd quando non potest simul ab omnibus peccatis recedi, consentaneum sit, vt prius à grauioribus, deinde à leuioribus recedatur. atqui maius peccatum, maiorque iniuria, ceteris paribus, est in rapina, quam in furto, & in furto, quam in vsura: ergo prius soluendum pro rapto quam furto, & prius pro furto quam pro vsura, & prius pro vsura quam pro contractu, in quo nulla commissa iniuria. inter contractus autem magis obligat is qui est onerosus, quam qui gratuitus; idque merito; quia per onerosum homo non fit impotentior ad soluendum aliis; nam vna res supponitur loco alterius; ex natura contractus: per gratuitum verò secus. Idem sentit D. Thomas opusculo 73. c. 18. *Cum necessaria ad salutem, præcedant ea que sunt deuotionis, iuste soluantur debita ante legata, sed maiori iniuria, restituenda sunt ablata, quam debita soluenda: cum in hoc impleatur iniuria, & tollatur iniuria facta Deo & proximo. In solutione autem debitorum nulla tollitur iniuria, sed solum impletur iniuria.* Idem tenet Michaël Salonijs qu. 62. art. 8. in fine, & videtur tenere Angelus Restitut. 2. num. 18. Hæc sententia non est improbabilis.

Secunda sententia est, Prius soluenda esse debita ex contractu iusto oneroso, non gratuito, quam ex delicto: nisi forte res ex delicto parata, in specie sit aliena. Ita Caietanus v. Restitutio c. 8. Nauarr. cap. 17. num. 52. Bartholom. Medina l. 1. Summa c. 14. §. 3. denique D. Anton. p. 2. tit. 2. c. 7. §. 1. & 2. qui et si assentiat primæ sententiæ in ordine debitorum ex delicto, nempe prius restituendum, quod ex rapina debitum, quam quod ex furto, & prius ex furto, quam ex vsura; ad-

14
1. Prius qua ex delicto.

15
2. Prius qua ex contractu.

dit tamen, prius esse restituenda, quæ ex contractu iusto debita: hæc sententia probabilis est, si res ex contractu accepta, extet apud debitorem, iuxta ea quæ diximus dubit. 2. alioquin non video qua ratione probabili queat defendi, nisi fortè in vfuris.

16 Tertia sententia, quam veriore iudico, est, Inter hæc debita nullum esse ordinem; sed ea pari Iure cenferi, esseque debita personalia, sine Iure prælationis: præsertim si res ex contractu accepta, apud debitorem non extat. Ita docet Siluester, Restitutio 6. q. 5. puncto 5. Petrus Navarra l. 4. c. 6. seu vltimo, na. 41. & alij recentiores. Probatur Primò, Quia neque Iure positio aliquid hæc de re cautum est, neque villa ratio sufficiens adferri potest, qua probeatur, Ius naturæ postulare, vt alterum debitum alteri præponatur. ergo sunt paria. Secundò, Quia etsi maior fiat iniuria per rapinam quam per furtum, & per furtum fortè quam per vfuram: tamen postea, dum quis non vult restituere, est eadem iniustitia in ipsa rei detentione. eiusdem enim speciei peccatum est, non soluere debitum ex contractu post elapsum terminum, inuito creditore; & non soluere debitum ex rapina aut furto: quia æquè sit inuito domino. quamuis enim in rapina sit maior iniuria, eò quòd sit maior contemptus domini, & ipse magis inuoluntariè patiatur; tamen postea non est maior obligatio restituendi; nam pro excessu iniuriæ, qui est in primo aggressu, non est facienda restitutio pecuniæ, de qua hic agimus, sed alia satisfactio.

17 Dices Primò, Quamdiu raptor non restituit, non recedit ab iniuria, quam intulit personæ, vi rapiendo; atqui ab hac maxime tenetur recedere: ergo ante reliquos, &c.

Resp. Primò, Negando maiorem; nam hoc ipso, quo desinit vim inferre, iniuria personalis non continuatur, sicut detentio rei; sed transit. vnde etiam si non restituat rapinam, tamen non censetur continuare actualem rapinam, sed solum rei alienæ detentionem.

Respondeo Secundò, Negando subsumptum. non enim magis tenetur ad sarcendam iniuriam illatam personæ, quam ad faciendam restitutionem rei detentæ: præsertim cum in rei detentione etiam iniuria domino fiat, & præter iniuriam, damnum. Itaque cum is, qui debet ex contractu, æquè obligetur elapso termino, atque is qui ex vfura, furto vel rapina: non est cur naturali Iure vllum ordinem inter ista debita constitutum putemus. Quod etiam ex eo confirmatur: quia alioquin contra Ius naturæ faceret Iudex, qui iuberet pro rata talibus creditoribus restitui; & teneretur ipse de suo supplere. quod nemo dixerit.

18 Dices Secundò, Detentio vfurarum non tantum repugnat voluntati domini, quantum detentio rei furtiue, vel rapte, vel ex contractu oneroso debita: ergo in vfuris non est tanta obligatio restituendi, quanta in ceteris. Antecedens patet ex communi hominum sensu; nemo enim de illis magnopere queritur, neque conatur recuperare. vnde etiam non est tam detestabilis vfurarius, quam fur vel raptor, vel debitor ex contractu, qui post elapsum terminum non vult soluere, cum possit. Ob hoc argumentum, non videtur improbabile, debita ex contractu oneroso, ex furto

19
Debita ex
vfuris.

& rapina, posse præponi debitis ex vfura. Quia tamen contrarium patet verius,

Respon. Omnia hæc contra voluntatem dominorum retineri; ita vt si possent, curarent sibi restitui; quod sufficit, vt æquè iniuste, seu contra eandem iustitiæ speciem retineatur. Et quamuis detentio vfurarum non tantum repugnet actuali voluntati domini, quantum debitum ex contractu vel furto, id non refert: quia hoc non prouenit ex eo, quòd intendat vfurario eas donare, vel aliquid iuris concedere: sed ex eo, quòd spem non habeat recuperandi; sitque malum necessarium sponte subeundum. Sicut qui sponte dat lytrum latroni, non renititur actuali voluntate (nisi inefficaciter) illi detentioni; & tamen non minus iniuste ille detinet, quam fur vel raptor. Itaque hæc actualis repugnancia, non facit vt detentio rei sit magis contra iustitiam, quam aliàs esset; sed facere potest, vt magis sit contra charitatem: vt si quis vehementer se inde cruciaret.

DVBITATIO IV.

Quis ordo sit seruandus in solutione certorum debitorum.

Respondeo, Primò restituenda ea, quorum dominium non fuit translatum in debitorem. 21

Secundò, Soluendum pro moderatis expensis funeris debitoris, L. penultima. 7. de Religiosis, & sumptibus funeris. Huc etiam pertinent ea, quæ necessaria sunt ad conscribendum testamētum, ad faciendum inuentarium, ad custodiam suppellectilis, & similia opportuna, vt fiat restitutio. Vnde si quis fecerit has expensas pro debitore, aut pro funere alterius, quem debitor sepelire debuisset; (vt pro funere vxoris, filij, vel mancipij) ei Iure naturali primò restitutio facienda est.

Tertiò, Soluendū iis, qui habent hypothecam, 22 (quantum ea se extendit) ante alios, qui non habent, vt habetur L. Eos. 9. C. qui potiores in pignore. Ratio est; quia hypotheca datur creditori ad securitatem, vt in omni euentu possit ex ea curare sibi satisfieri.

Quartò, Inter hypothecarios creditores, primò soluendum iis, qui tempore sunt priores; hæc enim regula Iuris, *Qui prior est tempore, potior est Iure*, intelligenda est de iis, qui in eadem re habent hypothecam, vt docet Siluester v. Restitutio 6. 23 quæstione 5. & colligitur L. 2. 4. 5. 6. 7. 8. C. Qui potior in pign. hab. (vtrum etiam vera sit in creditoribus personalibus, dicitur dubit. 6.) estque generaliter vera, siue hypotheca sit tacita, siue expressa, siue generalis, siue specialis, siue sit conuentionalis, siue iudicialis, siue Prætoria. Exceptis quibusdam casibus, in quibus posterior præfertur priori, vt statim dicemus. Neque solum expressa prior, præfertur expressæ posteriori; sed etiam tacita prior, præfertur expressæ posteriori, vt patet in hypotheca dotali, quæ etsi tacita sit, præfertur tamen expressæ posteriori. vt docet Cotarr. l. 1. var. cap. 7. num. 2. & colligitur ex L. Hac edictali. 6. §. His illud adiungimus. C. de secundis nuptiis. Similiter generalis prior præfertur etiam speciali posteriori: vt colligitur ex L. 2. 7. Qui potior